

April/mei 2014

51ste JAARGANG
No. 1

NATZWEILER BERICHTEN

VAN DE

"STICHTING VRIENDENKRING VAN OUD-NATZWEILERS"

=====
BESTUUR

- Voorzitter:** Ernst Sillem
Ferma Landra 1262 chemin de Landra
84210 Pernes les Fontaines, Frankrijk
- Secretaris:** R. Schutrup
Burg. Wijnaendtslaan 15
3042 CA Rotterdam
Tel: 010 – 4622384
E-mail: roelofschutrup@gmail.com
- Secretaris buitenland/
Vicevoorzitter:** Mr P.J.Ph. Dietz de Loos
Postbus 453
2240 AL WASSENAAR
Tel: 070 - 5129263
- Penningmeester:** M.J. de Loos
Eosstraat 5-3
1076 DK Amsterdam
Tel.: 020-6629822/Mob: 06-51803406
E-mail: marjolijndeloos@gmail.com
- Financieel adviseur:** R. Bakels
Koningin Emmalaan 9b
1405 CJ Bussum
Tel: 035 - 6936733

Bankrekening stichting: ING 394148
- Redactie:** N. Planjer & M. de Loos
P/a Mient 42
2564 KP DEN HAAG
Tel: 06-24769585
E-mail: nplanjer@hotmail.com

INDEX

	Pag.
1. Bestuur	1
2. Index	2
3. Van de Redactie	3
4. Mededelingen:	
a. bedankjes	4
b. familieberichten	4
c. overige	4
5. Ingekomen Post	8
6. Geboortedata Oud-Natzweilers	11
7. Uit de Krant/In de Pers	12
8. Biografie Jan van Kuik	14
9. Film over Natzweiler	13
10. Natzweiler op TV: Andere Tijden	16
11. Jaarlijkse evenementenkalender	17
12. Natzweilerreis 2014	19
13. Terugblik symposium COVVS	20
14. Bezoek aan “memorial des martyrs de la deportation “	23
15. Van de Penningmeester	27
16. De Giroloterij & vfonds	27
17. Stichting Cogis	28
18. Colofon	29

VAN DE REDACTIE

De redactie heeft deze keer geen meldingen.

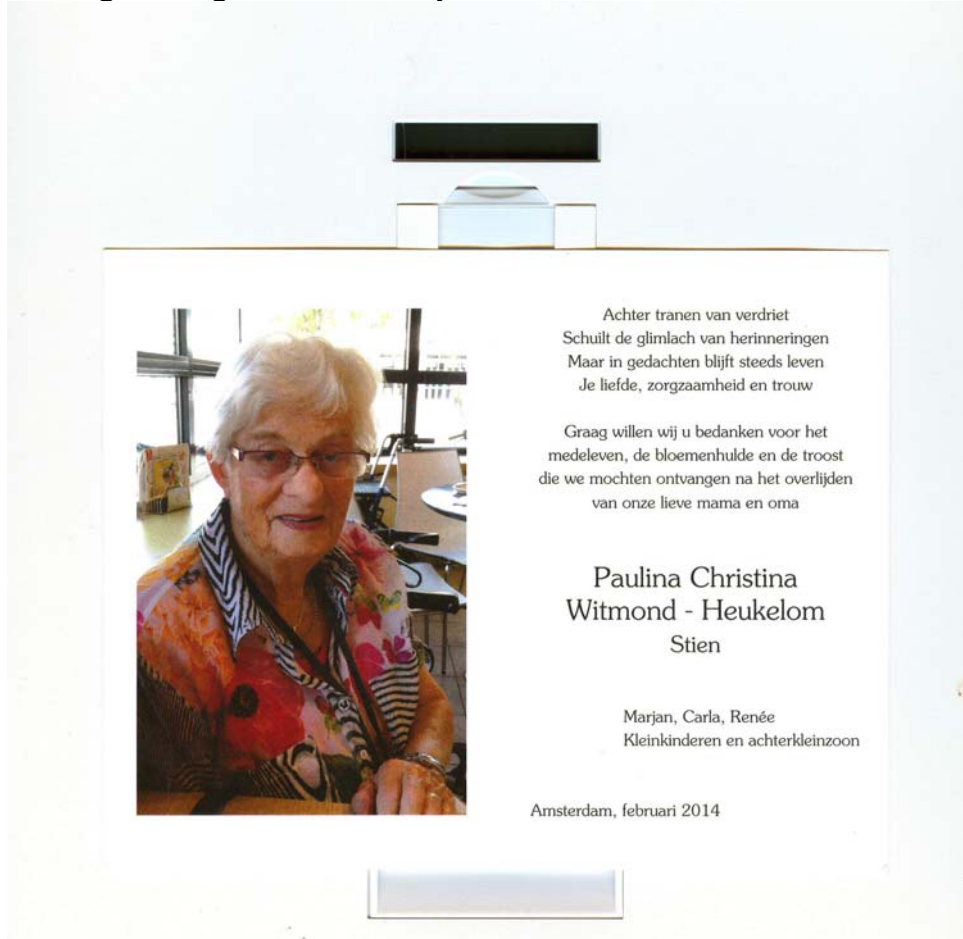
Het bestuur

MEDEDELINGEN:

a. bedankjes

Marjan, Carla en Renée danken iedereen hartelijk voor de warme belangstelling na het overlijden van hun moeder **Stien Witmond**.

b. familieberichten

Op 27 maart 2014 is **Bibi Smeets** geboren: lief, mooi en klein. Wij feliciteren de trotste ouders Maud en Kevin met dit nieuwe wonder.

Op 4 april zijn **Astrid de Vaal en Hans Otten** in het huwelijk getreden. Zij hebben op 5 april in besloten kring een feestje gegeven. Wij wensen Astrid en Hans heel veel geluk toe!

c. Overige

Voorzitter vfonds de Noordzee over in Engelandvaardersboot

's-Hertogenbosch, 14 april 2014 – Vier mannen en een vrouw vertrekken aanstaande donderdag 17 april vanuit Hellevoetsluis naar Engeland in een replica van de beroemdste Engelandvaardersboot van Nederland. De tocht gaat naar schatting drie dagen duren. Het is de eerste keer sinds de Tweede Wereldoorlog dat met een zeilboot een dergelijke herdenkingstocht over de Noordzee wordt gewaagd.

Vier mannen en een vrouw vluchtten op 29 april 1943 in een 5,5 meter lange houten vlet over de Noordzee. Ze noemden hun bootje 'Yvette' naar de enige vrouw aan boord. Na drie dagen op zee kwamen ze aan in Sheerness, aan de monding van de Theems. De 'Yvette' ligt momenteel in het oorlogsmuseum in Overloon en is samen met een kano het enige nog overgebleven vaartuig van Engelandvaarders.

Het bootje, dat op de openingsdag van de Hiswa met champagne werd gedoopt, heet de 'Yvette II'. Als eerbetoon aan de Engelandvaarders, of ze het haalden of niet, wordt de tocht opnieuw gemaakt. De Koninklijke Marine zal met het opleidingsschip Zr. Ms. Urania de opvarenden van de Yvette II begeleiden.

Aan boord zijn twee nazaten van de opvarenden uit 1943 en twee redacteurs van de Vaarkrant. De vijfde opvarende is Robert Croll, voorzitter van het vfonds. Het vfonds is hoofdsponsor van het project, dat beoogt om jonge mensen te laten zien dat leeftijdsgenoten ruim zeventig jaar geleden gevaarlijke ondernemingen opzetten om vrijheid te verwerven die we in 2014 als vanzelfsprekendheid ervaren.

De Yvette II zal donderdag naar Hellevoetsluis gesleept worden door het binnenvaartschip 'Nooit Volmaakt'. Dit antieke binnenvaartschip, dat is gerestaureerd, sleepte in 1943 de Yvette ook richting zee. Aan het stuurwiel van de Nooit Volmaakt staat donderdag de zoon van de kapitein van de Nooit Volmaakt uit 1943. Na een ceremonie vertrekt de Yvette II dan op eigen kracht richting de Noordzee.

Het initiatief voor de tocht is ontstaan in de zomer van 2013, toen twee redacteurs van de Vaarkrant het plan opperden opnieuw naar Engeland te varen om de Engelandvaarders te herdenken. In de daaropvolgende maanden is de Yvette vervolgens nagebouwd door een bootbouwer in Wormerveer. Over Engelandvaarders, de ontsnapping van de Yvette en de tocht van de

Yvette II wordt voor National Geographic Channel een documentaire gemaakt.

vfonds

Het vfonds zet zich in voor de erkenning en waardering van geüniformeerden die in dienst zijn van de Nederlandse overheid waar ook ter wereld. Daarnaast wil het vfonds de herinnering aan oorlog en vredesmissies levend houden door de slachtoffers te herdenken, maar boven alles ook de bevrijding, vrijheid en vrede te vieren. In het belang van de vrede, ondersteunt het vfonds diverse projecten die de democratie en de rechtsstaat stimuleren. Daarmee willen ze het maatschappelijk debat over vrede en veiligheid op gang brengen en houden.

International Conference, **Family, Generations and War. Historical, psychological and artistic views**

Het Nationaal Comité 4 en 5 mei en de Arq-partners Stichting Centrum '45 en Cogis nodigen u graag uit deel te nemen aan een bijzonder wetenschappelijk congres op 1 en 2 mei 2014. Tijdens dit internationale congres met - geaccrediteerde – workshops staan de lange termijn gevolgen van oorlog op kinderen, hun familie en omgeving centraal.

Het congres vindt plaats op een schitterende locatie - de Kunsthal Rotterdam - binnen het kader van de unieke tentoonstelling 'De Tweede Wereldoorlog in 100 voorwerpen'.

Vanuit een multidisciplinaire invalshoek (sociologie, psychologie, psychiatrie, geschiedenis en art) wordt het thema belicht, en het is daardoor relevant en interessant voor onder andere historici, GGZ hulpverleners, sociologen en kunstenaars.

Kijk voor het programma, andere relevante informatie en aanmelding op:
<http://www.cogis.nl/1en2mei>

Kijk voor meer informatie over de Kunsthal Rotterdam en de tentoonstelling 'De Tweede wereldoorlog in 100 voorwerpen':

<http://www.kunsthall.nl/22-734-De-Tweede-Wereldoorlog-in-100-voorwerpen.html>

Jan Terlouw spreekt bij Nationale Herdenking
'Broederschap staat onder druk.'

Oud-politicus en schrijver Jan Terlouw, bij het grote publiek o.a. bekend van het boek *Oorlogswinter*, houdt de 4 mei-voordracht bij de Nationale Herdenking. De titel van zijn voordracht is *En Broederschap?* Terlouw spreekt in De Nieuwe Kerk, tijdens de bijeenkomst voorafgaand aan het programma op de Dam. Zijn optreden is live te zien via Ned 2. De voordracht zal ook in de boekhandel te koop zijn.

Jan Terlouw heeft de Tweede Wereldoorlog zeer bewust meegemaakt. Om zijn ervaringen met zijn kinderen te delen schreef hij de bestseller *Oorlogswinter*, die tevens verfilmd is. Het boek en de film staan hoog op de lijstjes van alle generaties. De reacties op *Oorlogswinter* vormden voor Terlouw een nieuw begin om over de oorlog na te denken. „Toen onze kinderen de leeftijd bereikten die mijn vrouw en ik hadden in de laatste Oorlogswinter, en wilden weten hoe het was geweest, heb ik er een boek over geschreven. Ik mag niet klagen over de ontvangst ervan, maar er waren ook nogal wat lezers die zeiden: zo was het niet. Ik heb me toen scherp gerealiseerd dat er zoveel aspecten aan een oorlog zijn.”

'En broederschap?'

Gekeken naar de oorlog van toen en de vrijheid van nu zegt Terlouw: „Mij lijkt dat negenenzestig jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog broederschap meer onder druk staat dan vrijheid en gelijkheid. Broederschap jegens het deel van de wereld dat zucht onder de nog zo grote ongelijkheid. Broederschap jegens toekomstige generaties, die zullen moeten leven op een verschaalde aarde als we in de welvaartsstaten het beleid niet drastisch wijzigen.”

Speciale uitgave 4 mei-voordracht en 5 mei-lezing

Op 5 mei ochtend in het Drentse Assen wordt de 5 mei-lezing gehouden. Dit jaar spreekt Mary Robinson, voormalig president van Ierland. In samenwerking met het CPNB worden de toespraken van Terlouw en Robinson in een schitterende bundel uitgegeven. Deze bundel is te koop bij de boekhandels.

4 en 5 mei horen bij elkaar

4 en 5 mei zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Op 4 mei herdenken we de Nederlandse oorlogsslachtoffers en staan we stil bij de Tweede

Wereldoorlog. De dag daarop gaat het om de vraag hoe wij kunnen bijdragen aan vrijheid en vrede. In het besef dat ook wij ooit in onvrijheid leefden. 5 mei begint met een programma waarin gesproken wordt over vrijheid, democratie en rechtsstaat. In ons eigen land en elders in de wereld. Aansluitend wordt het Vrijheidsvuur ontstoken. Dit is hét startsein voor de veertien Bevrijdingsfestivals in het land, waar de vrijheid gevierd en besproken wordt. Het 5 mei-concert sluit de nationale momenten van 4 en 5 mei feestelijk af.

Comité 4 en 5 mei: op 17 april stond Assen in het teken van monumenten over oorlog en vrijheid: het kunstwerk ***Luisteren naar Vrijheid*** is onthuld en de Aanmoedigingsprijs Oorlogsmonumenten is uitgereikt. Het Onderduikershol in het Valtherbos heeft de Aanmoedigingsprijs Oorlogsmonumenten 2014 gekregen. De monumenten belichten de twee kanten van 4 en 5 mei: herdenken en vieren.

Foto: Marcel J. de Jong

INGEKOMEN POST

Stichting 1940-1945

Nienoord 10, 1112 XG Diemen
Correspondentieadres:
Postbus 12288, 1100 AG Amsterdam Zuidoost

Telefoon 020 – 6601 945
Email info@st4045.nl

Stichting Vriendenkring Oud-Natzweilers
t.a.v. D.A.J. Dohmen
Burg Wijnaendtslaan 15
3042 CA ROTTERDAM

Onze ref.: DS

Doorkiesnr.: 020 – 6601945

Datum: 27 maart 2014

Betreff: 10 Mei Herdenking

Geachte mevrouw, mijnheer,

De leden van de Nederlandse Vereniging van Ex-politieke Gevangenen (uit de bezettingstijd), Expogé, hebben besloten deze vereniging met ingang van 1 januari 2010 te ontbinden. Op verzoek van het bestuur van Expogé wordt de jaarlijkse herdenking op 10 mei op de Eerebegraafplaats te Overveen, waarbij Expogé traditiegetrouw haar gevallen verzetskameraden herdacht, sinds 2010 onder auspiciën van Stichting 1940-1945 gecontinueerd. Overeenkomstig het verzoek van het bestuur van Expogé zal de 10 mei Herdenking dit jaar voor de laatste keer worden gehouden.

Stichting 1940-1945 stelt het zeer op prijs u uit te nodigen voor de 69ste 10 mei Herdenking op de Eerebegraafplaats te Overveen.

De deelnemers aan de herdenking komen met eigen vervoer naar de Eerebegraafplaats aan de Zeeweg.

Om 12.00 uur begeeft men zich in een “Stille Tocht” naar de eregraven waar een korte herdenkingsplechtigheid wordt gehouden.

Aansluitend aan deze herdenkingsplechtigheid bent u van harte welkom in restaurant “De Uitkijk” voor een kopje koffie met een broodje.

De herdenkingsrede wordt uitgesproken door de heer P. Molthoff, voormalig voorzitter van Expogé.

Van Lanschot Bankiers
IBAN: NL07 FVLB 0225 6885 30 BIC: FVLBNL22

Programma

- 11.45 uur verzamelen parkeerplaats Eerebegraafplaats
12.00 uur "Stille Tocht" naar de eregraven vanaf de parkeerplaats
12.10 uur Herdenkingsrede en declamatie
kranslegging
bloemlegging deelnemers
12.50 uur vertrek

Mocht u van plan zijn een krans / bloemstuk te leggen, dan kunt u die op 10 mei vóór 10.00 uur laten bezorgen bij de beheerder van de Eerebegraafplaats.

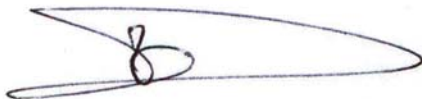
Adres Eerebegraafplaats:
Zeeweg 26, 2051 EC Overveen.

Adres "De Uitkijk" op het Kopje van Bloemendaal:
Hoge Duin en Daalseweg 6, 2061 AG Bloemendaal.

Wij ontvangen uw antwoordformulier graag **vóór 1 mei 2014**.

Met vriendelijke groeten,

STICHTING 1940-1945

drs. J.H.M. Driever
directeur

Bijlage: antwoordformulier

GEBORTE DATA OUD-NATZWEILERS

04-01-1922	Jaap	van Mesdag
18-05-1922	Skippy	de Vaal
16-06-1916	Velo	Bierman
14-07-1923	Ernst	Sillem
11-08-1922	Abe	Muhlbaum
18-08-1921	Jan	Smeets
30-10-1919	Pim	Reijntjes
06-12-1922	Jan	van Kuik

UIT DE KRANT/VAN DE PERS.....

Nu.nl 24 maart 2014

Concentratiekamp in Elzas wordt gerestaureerd

Het concentratiekamp Natzweiler-Struthof in de Elzas wordt grondig gerestaureerd. Dat heeft directrice Frédérique Neau-Dufour maandag laten weten.

Foto: Hollandse Hoogte

Het kamp in het noordoosten van Frankrijk, waar ongeveer 590 Nederlanders tijdens de Tweede Wereldoorlog hebben vastgezet, is zwaar getroffen door stormen en kan de ongeveer 170.000 bezoekers per jaar niet meer aan.

De restauratie van de barakken, de gevangenis en het crematorium op het 4,5 hectare grote terrein kost ongeveer 1,2 miljoen euro en moet voor de zomer zijn afgerond.

Er hebben ongeveer 40.000 tegenstanders van de nazi's uit Frankrijk, Noorwegen, Nederland, Polen, Duitsland en de Sovjet-Unie vastgezet. Van de 590 Nederlanders die er gevangen zaten, hebben er 280 de oorlog niet overleefd.

Tot die Nederlanders die de nazi's er opsloten, behoorden de journalist W.L. Brugsma en George Maduro, naamgever van Madurodam. Floris Bakels publiceerde in 1977 over zijn gevangenschap in onder meer Natzweiler het boek *Nacht und Nebel*. Het boek stond zeven weken boven aan de lijst van bestverkochte boeken in Nederland.

Door: ANP

HET NATIONAAL COMITÉ 4 EN 5 MEI LANCEERT GAME OVER VRIJHEID

Het Nationaal Comité 4 en 5 mei brengt op 9 april aanstaande de mobiele game *Duifkopter* uit. Het spel voor op smartphones is gratis te downloaden in de diverse app-stores. In de game moet *Duifkopter* zijn vrienden bevrijden. Elk level wordt afgesloten met een quote over vrijheid. De quotes kunnen gedeeld worden via Facebook en Twitter.

Vrijheid is niet zo vanzelfsprekend als het lijkt. Daarom vindt het Nationaal Comité 4 en 5 mei het belangrijk om het maatschappelijk debat over vrijheid voortdurend van nieuwe impulsen te voorzien. Dat gebeurt via lezingen, publicaties en projecten. Het comité entameert het debat over vrijheid dit keer met de game *Duifkopter* op een speelse manier.

Vrijheid is meer dan een spel. Het vraagt van inzet en betrokkenheid van iedereen. In *Duifkopter* ervaren spelers dat je iets moet doen voor de vrijheid van anderen. Door de quotes te delen via social media dragen zij hun steentje bij aan het thema '*Vrijheid geef je door*'. *Duifkopter* is laagdrempelig, voor jong en oud en het hele jaar door te spelen. De game zal in de toekomst doorontwikkeld worden.

Games for Change en anonieme data

Het Nationaal Comité haakt met *Duifkopter* in op de omvangrijke gamewereld, die in belang alleen nog maar zal toenemen. Het comité sluit met *Duifkopter* aan bij een bredere trend: *Games for Change*, die de productie en distributie van games met een sociale impact stimuleert.

Het recht op privacy, ook digitaal, is belangrijk en staat zowel in de Grondwet als in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Er worden daarom, in tegenstelling tot de meeste 'free to play games' alleen anonieme data over het spelgedrag van spelers verzameld met als enig doel het spel verder te verbeteren.

Diverse activiteiten

Het Nationaal Comité heeft de opdracht de samenleving in al haar breedte te betrekken bij herdenken en vieren. Zo opende op 4 februari 2014 Zijne Majesteit de Koning in de Kunsthal te Rotterdam de inmiddels zeer succesvolle tentoonstelling: *De Tweede Wereldoorlog in 100 voorwerpen*. Het boekje '*Vrijheid geef je door*' voor groep 7 van het basisonderwijs had dit jaar een oplage van 210.000 en bijna 1500 scholen hebben een oorlogsmonument

geadopteerd. De 4 mei-voordracht wordt gehouden door Jan Terlouw en de 5 mei-lezing door Mary Robinson. Binnen deze brede range van activiteiten past het ontwikkelen van een vrijheidsgame voor smartphones voor met name jongeren.

BIOGRAFIE JAN VAN KUIK

Amsterdam, 17 maart 2014

'Ik denk moeder dat we een half jaar krijgen. [...] Herman en Joop en die andere twee jongens zijn bij elkaar, ik alleen. Ik heb ze in twee weken één maal gezien, en dat is ellendig. [...] Schrijven jullie snel? Ik heb dat enigste nodig om door de tijd heen te komen.'

Een fragment uit een brief die Jan van Kuik in 1942 vanuit de gevangenis aan zijn moeder schreef. Voor het herinneringsboekproject 'Namen in plaats van nummers' schreven leerlingen van het Cartesius Lyceum een biografie over hem. Het duurde meer dan drie jaar voordat Jan zijn moeder terugzag. Jan kwam in de concentratiekampen Sachsenhausen, Majdanek, Natzweiler en Dachau terecht. De brief die hij haar in de gevangenis in Feldkirch schreef, werd nooit gepost. Tijdens het archiefonderzoek voor Jans biografie dook hij op in een archief in Oostenrijk. Na ruim 70 jaar konden de leerlingen de brief aan de familie geven.

In maart werd de biografie van Jan van Kuik gepresenteerd in Dachau. Op 12 april 2014 presenteerden de leerlingen de biografie op school, en is hier de reizende tentoonstelling van 'Namen in plaats van nummers' te zien. Oud-Dachauers Jan van Kuik en Jan de Vaal waren uitgenodigd als eregasten.

NATZWEILER IN ANDRE TIJDEN 17 APRIL 2014

Donderdag 17 april jl. werd er door het historisch programma **ANDERE TIJDEN** op Nederland 2 om 21.30 uur een uitzending gewijd aan het NN-kamp Natzweiler Struthof, het Keitel Erlassz en de gevolgen hiervan. De herhaling was op zaterdag 19 april om 13.10 op Nederland 2.

We zagen Pim Reijntjes vertellen over zijn eenzame opsluiting, een geëmotioneerde Cees Post die het verhaal deed over zijn vader, Skippy over het onmenselijk harde werken in de steengroeve en Ernst Sillem over het op zijn houten klompen uitglijden met zware ketels in je handen met alle gevaren van dien.

Heden, verleden, uitleg en achtergrond werden in het programma afgewisseld waarbij duidelijk wordt dat je in Natzweiler IEDER recht verloren had, alle menselijkheid verdwenen was en je ten prooi was gevallen aan het zwarte gat van het Nazisme.

De uitzending is absoluut de moeite waard om (nog) een keer te bekijken. Het filmpje staat ook op www.natzweiler.nl/nieuws.

De redactie

JAARLIJKSE KALENDER EVENEMENTEN

1 - 6 juni 2014 Dubrovnik Summer School of Psychotraumatology 2014	Dubrovnik
11-13 juni 2014 Congres: Fighting Women in Asia and Europe During and after World War II	Wassenaar
12 juni 2014 Middagsymposium van de Jaarcyclus Kinder - en jeugdpsychiatrie 2013-2014	Utrecht
12 juni 2014 Congres Huiselijk Geweld en Kindermishandeling in de (para)medische sector	Rotterdam
12 en 13 juni 2014 2nd International Congress of Mentalization Based Treatment	Haarlem
13 juni 2014 Artis symposium Doodsdrift	Amsterdam
17 juni 2014 Digitale Ontwikkelingen in de zorg. De laatste inzichten	? Centraal
26-28 juni 2014 International Conference on Child Development in School & Community Settings	Rotterdam
26-29 juni 2014 15th European conference EMDR	Edinburgh

Voor meer informatie ga naar: [www. Cogis.nl](http://www.Cogis.nl).

NATZWEILERREIS 2014

De organisatie rond de reis van 11-15 september 2014 draait weer op volle toeren. Voor alle duidelijkheid wil het bestuur benadrukken dat de reis in de eerste plaats bestemd is voor de oud-Natzweilers en hun directe familie. Indien vrienden deel willen nemen aan deze herdenkingsreis zal dit door het bestuur van persoon tot persoon bekeken worden. Mocht je nog mee willen, neem dan z.s.m. contact op met Marjolijn de Loos, maar wel vóór 1 juli a.s.

Voorlopig programma

Donderdag 11 september 2014

Aankomst in Hotel Restaurant La Fischhutte
Welkomst diner

Vrijdag 12 september 2014

Ochtendprogramma
Lunch
Middag vrijdag
Diner Fischhutte
Fakkelwacht

Zaterdag 13 september 2014

Internationale en Nederlandse herdenking in het kamp
Bezoek gaskamer
Lunch bij Auberge Metzger, misschien samen met andere nationaliteiten
Middag vrijdag
Diner Fischhutte

Zondag 14 september 2014

Vrij bezoek aan het kamp, het CERD en de steengroeve
Lunch
Middag vrijdag
Afscheidsdiner Fischhutte

Maandag 15 september 2014

Vertrek naar Nederland

TERUGBLIK COVVS CONGRES ÉÉN WOII 8 MAART 2014

Op 8 maart jl. werd het congres “Eén WO II” gehouden over het ‘levend houden van de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog’.

De uitkomst van het congres moet een basis scheppen voor mogelijkheden van herdenken in de toekomst en met elkaar de handen ineen te slaan zonder de eigen/individuele ervaringen te bagatelliseren.

Hieronder volgt een aantal ideeën van de diverse sprekers over verschillende vragen zoals:

- Samenwerking Azië – Europa
- Overdracht van kennis WO II naar volgende generaties
- Nieuwe generaties laten praten over het oorlogsverleden van hun (voor)ouders.
- Hoe kunnen we WO II het beste herdenken in de toekomst?

Kees vd Burg (DG Langdurige Zorg VWS) gaf hierbij aan dat er nieuwe manieren van herdenken komen met nieuwe generaties. Belangrijk wordt hoe de kennisoverdracht plaatsvindt naar bijv. de scholen.

Jan Kees Wiebenga (St. Herdenking 15 augustus 1945 en) stelt een samenhang voor voor herdenkingen van Azië en Europa gebaseerd op de diverse thema's.

Hans Meijer (Universiteit Groningen): wat bindt mensen in de oorlog, wat hebben ze gemeenschappelijk, wat zijn de overkoepelende thema's? Moed, opofferingsgezindheid, lijden, vechten. Waarom niet het Aziatische element integreren in het Europese?

Ton Heerts (vFonds) meldt dat de belangstelling voor de WO II bij kinderen aan het toenemen is, maar hoe lang is het nog mogelijk om veteranen voor de klas te hebben die uit eerste hand hun verhaal doen? Om het interessant te maken en te houden, moeten we meer gebruik gaan maken van de combinatie fysiek en digitaal. Het vFonds wil hieraan gaan bijdragen.

Jos Palm (historicus) geeft aan dat de WO II géén één WO2 moet worden. De WO II wil maar geen geschiedenis worden, logisch want de 1e generatie leeft nog. De WO II komt er nog maar bekaaid af in de geschiedenis boeken. Dit moet veranderen.

Ook **Puck Huitsing** had als thema de samenwerking tussen organisaties van Europese signatuur en Aziatische signatuur. Zij vertelt dat er veel verschillende organisaties zijn en dat er behoefte is aan samenwerking. Dit kun je vorm geven vanuit 1. Organisatorisch perspectief en 2. Anders bijv.

vanuit inhoudelijke thema's zoals dwangarbeid, oorlogsmisdadigers, rechtspraak na de oorlog etc. Wel moeten we ervoor waken om niet alles op 1 hoop te gooien, juist de diversiteit maakt 't herdenken bijzonder. Wel: thematische samenwerking met gezamenlijke projecten ingekleurd met persoonlijke verhalen.

Wim Manuhutu voegt hieraan toe: eenheid in verscheidenheid (= het staatlogo van Indonesië). De herinnering aan WOII verbindt ons met elkaar. Dit wordt ook uitgelegd in het boek: "Visions of an Empire in the Nazi-occupied Netherlands". Hij waarschuwt dat netwerken en moderne techniek niet perse een garantie zijn voor samenwerking. Het zijn de persoonlijke verhalen die de bouwstenen/het cement vormen.

Rocky Tuhuteru stelt de vraag: welke invalshoeken zijn er om met jongeren van gedachten te wisselen? Welke tijdspanne kies je, van 15/8/45 – 27/12/49 of daarna? Jonge mensen kiezen de vorm die het beste bij ze past in deze tijd. Er is o.a. al een campagne begonnen via facebook en twitter en jongeren communiceren ook al met een grootouders via de smartphone. Dergelijke nieuwe communicatie middelen zijn een randvoorwaarde voor de belangstelling van jongeren voor WO II.

Siem Boon (Tong Tong Fair) wijst erop dat onze ouders niet aan ons gevraagd hebben hoe ze over de oorlog kunnen vertellen. Voor velen is het nog te vroeg voor familieverhalen. Volgens haar is er ook een kennisachterstand van Nederlands – Indië bij de jongeren die via de herdenking op 15/8 wordt aangepakt. Eindelijk beginnen jongeren met beter luisteren.

Jacques Wallage (Nationaal Comité 4 en 5 mei): herdenken is persoonlijk en gemeenschappelijk. De kleur van hoe jij tegen herdenken aankijkt, wordt bepaald door jouw geschiedenis. Daarnaast speelt de vraag: wat is ons over komen en wie is nu ons? Na 70 jaar zouden we deze vraag opnieuw moeten stellen en beantwoorden. We moeten stilstaan bij de ervaring van de ander. Wij zijn eigenlijk slecht in staat om ons te verdiepen in het leed van een ander. Dit bleek uit de ongekende hardheid t.a.v. de mensen die terugkwamen uit de kampen voor wie nauwelijks tot niets geregeld was. Het comité heeft als voornemen om opnieuw met de diverse organisaties de gesprekken aan te gaan over de vorm van herdenken, maar ook met jongeren deze gesprekken te voeren. Aan het eind van dit jaar zal het Comité 4 en 5 mei hun visie aanbieden aan de regering. Centraal zal staan: blijvend respect voor de individuele groepen: niet op de tenen gaan staan van de voorganger, maar op de schouders.

Hans Teengs Gerritsen: is van mening dat (een nieuwe vorm van) herdenken moeilijk is: de 1e generatie valt weg, de samenstelling van de bevolking is

veranderd en de oorlog staats steeds verderaf van ons dagelijks leven. We moeten op zoek naar nieuwe rituelen en het oude model van herdenken mag ter discussie staan. 4 mei moet wel de nationale herdenking blijven, want wat precies maakte WO II zo wreed? Onder andere het opsluiten van mensen in de kampen, de willekeur en het verzet tegen onrecht. De kampen moeten een nadrukkelijke plek krijgen op 4 mei. Een idee is om ieder jaar tijdens de herdenking een kamp centraal te stellen. Ook de jeugd moet dichterbij de kampen betrokken worden.

BEZOEK AAN “MEMORIAL DES MARTYRS DE LA DEPORTATION”, ÎLE DE LA CITE, PARIJS

In september 2013 was ik met mijn dochter in Parijs om haar iets van deze stad te laten zien. Zoals gewoonlijk gaat men dan naar de Nôtre Dame op het Île de la Cité, maar nadat we de buitenkant van de kathedraal ook hadden bekeken, wandelden we naar het oostelijkste puntje van dat eiland. Daar vonden we bij toeval het “Mémorial des Martyrs de la Déportation”, de gedenkplaats voor de martelaren van de deportatie. Als een goede toerist lees je dan de borden voordat je iets bezoekt. De borden waren in het Frans, Duits en Engels. Ik heb het Engelse bord gefotografeerd, en als volgt vertaald:

MEMORIAL AAN DE MARTELAREN VAN DE DEPORTATIE

Tussen 1933 en 1945 gaf het politieke regime, vastgesteld door het Derde Rijk op basis van Adolf Hitler's theorieën, aanleiding tot een systeem van concentratiekampen ontworpen om politieke tegenstanders, leden van het Verzet, sociale buitenbeentjes, homoseksuelen, Jehova's getuigen en personen die niet voldeden aan de "criteria van het Arische ras" (Joden, Slaven, zigeuners, gehandicapten) gevangen te zetten, te deporteren, en inderdaad weg te vagen.

Al in 1933 werden concentratiekampen geopend in Dachau en Oraniënburg en naarmate het Rijk zich verspreidde over Europa, zo ook de kampen en hun werk Kommandos, die een solide netwerk vormden in de bezette of geannexeerde gebieden. Zo werd in 1941 het Natzweiler - Struthof kamp, in de Elzas gesticht. In datzelfde jaar begon de genocide, vooral gericht op de Joden en de Zigeuners.

Tegelijkertijd, terwijl het conflict zich nu verspreidde over de hele wereld en de oorlogseconomie zich vestigde, leverde het Nazi-regime de gedeporteerden uit aan de Duitse industrie. Ze werden onderworpen aan uitputtend werk en ongeëvenaard fysiek en mentaal lijden: honger, uitputting, mishandeling, marteling, ophangen, executie door een vuurpeloton en medische experimenten die allen een groot aantal slachtoffers eisten. Vele anderen kwamen om tijdens de dodenmarsen toen de SS de kampen evacueerden, omdat de oprukkende geallieerde legers in zicht kwamen.

Joden moesten een gele ster in Duitsland dragen, maar ook in alle gebieden die bezet waren, inclusief de getto's, internerings- en doorvoerkampen tot de concentratie-en vernietigingskampen .

De driehoek is het onderscheidende kenmerk van de geïnterneerden in de concentratiekampen. De kleur wees op de reden van hun internering. Een letter verklaarde de nationaliteit van de buitenlanders. Een teken geschilderd op de rug van sommige gevangenen bracht hen onder de aandacht van de SS.

In 2002 geven historische onderzoekstatistieken aan dat de maatregelen ingevoerd door de Nazi's en de Vichy-regering resulteerden in meer dan 160.000 Franse en buitenlandse mannen, vrouwen en kinderen die in Frankrijk werden gearresteerd en vervolgens gedeporteerd:

- 85.000 als gevolg van hardhandig optreden voor verzet tegen de bezetter , waaronder leden van het verzet zelf, politieke tegenstanders en gijzelaars of slachtoffers van vergelding . De meesten gingen door via het internerings- en doorgangskamp in Compiègne - Royallieu of het Fort de Romainville bij Parijs. Meer dan de helft is gestorven inclusief rond 1000 in de gaskamers of euthanasie centra van de concentratiekampen.
- 76.000 waaronder 11.000 kinderen als gevolg van antisemitische vervolging, onderdeel van de "definitieve oplossing voor het Joodse vraagstuk " in Europa . De meesten waren enige tijd in het Drancy internerings- en doorgangskamp in de buitenwijken van Parijs. Ze werden uitgeroeid in vrachtwagens of gaskamers in Majdanek , Auschwitz - Birkenau , Treblinka, Sobibor, Chelmno en Belzec. Behalve diegenen die geschikt geacht werden voor werkzaamheden en die bestemd werden voor slavenarbeid in de concentratiekampen. Slechts 3% is teruggekomen.

Dit monument werd ingehuldigd op 12 april 1962 door generaal De Gaulle , president van de Franse Republiek als een plaats ter bezinning en herdenking van het lijden veroorzaakt door de deportatie .

Het werd ontworpen door de architect Georges - Henri Pingusson en toont bepaalde kenmerken die het concentratiekamp milieu definiëren: smalle doorgangen, nauwe trappen, poorten met ijzeren punten, een belemmerd uitzicht zonder zicht op de horizon en frequente verwijzingen naar de driehoek,

het merkteken van de gedeporteerden. Driehoekige uitsparingen in de crypte tonen de namen van de belangrijkste kampen en omsluiten aarde en as die van elk kamp verzameld werden.

De duizenden fonkelende lichtjes die in de galerie te zien zijn, vertegenwoordigen de gedeporteerden die nooit zijn teruggekeerd .

De as van een onbekende gedeporteerde uit het Natzweiler - Struthof kamp is begraven bij de ingang van de galerie.

Teksten en gedichten die doen herinneren aan de deportatie van Robert Desnos Louis Aragon, Paul Eluard, Jean - Paul Sartre en Antoine de Saint - Exupéry zijn gereproduceerd op de wanden van de crypte.

Toen ik las dat er ook as is begraven van een gedeporteerde uit het Natzweiler - Struthof kamp dacht ik meteen aan mijn achterneef Jacob Andreas Lambrechtsen, die in dat verschrikkelijke kamp was en op transport naar Dachau is overleden [of doodgeschoten] op ongeveer 28 april 1945. Zijn mogelijke nabijheid of verbintenis met deze gedenkplaats maakte een diepe indruk op mij, want ik heb samen met zijn oom C. L. M. Lambrechtsen nogal wat tijd gependend aan het opsporen van Jaap's wel en wee na de arrestatie in Hotel Montholon in Parijs op 9 maart 1944. Hij was een "Nacht und Nebel" gevangene en dus moeilijker op te sporen dan gewoonlijk, maar met heel veel hulp is dat toch gelukt.

De gedenkplaats is uitgebreid beschreven op websites zoals:

http://en.wikipedia.org/wiki/M%C3%A9morial_des_Martyrs_de_la_D%C3%A9portation

en

<http://www.cheminsdememoire.gouv.fr/en/memorial-des-martyrs-de-la-deportation>

Ik vond de gedenkplaats zeer indrukwekkend en rustgevend, maar aan de andere kant heeft het ook het bedreigende gevoel van een concentratiekamp door het ontwerp met smalle doorgangen en belemmerd uitzicht. Het is inderdaad een plaats ter bezinning en herdenking, vooral na de drukte en uitbundigheid van de Nôtre Dame. Als ik weer eens in Parijs ben, zal ik het

veel zorgvuldiger bekijken. Lezers die deze gedenkplaats nog niet bezocht hebben, worden sterk aangeraden dat alsnog te doen om o.a. de spreuk te zien is: “Pardonne, n’oublie pas...”

Dr. Nick Lambrechtsen, Wellington, Nieuw Zeeland

VAN DE PENNINGMEESTER

Ook in deze Nieuwsbrief kan de penningmeester niet genoeg benadrukken heel blij te zijn met alle donaties! Zij dankt de gulle gevers van harte.

Maar we blijven steeds geld nodig hebben, zeker nu de jaarlijkse reis weer georganiseerd gaat worden.

Alvast veel dank!

GIROLOTERIJ

De activiteiten van de Stichting Vriendenkring van Oud-Natzweilers, waaronder de uitgave van dit blad, worden mede mogelijk gemaakt door de opbrengsten uit de Giroloterij en de Bankloterij. Uw deelname aan de Giro- en of Bankloterij wordt daarom van harte aanbevolen.

Vfonds, Nationaal Fonds voor Vrijheid en Veteranenzorg

Binnen organisaties van oorlogsgetroffenen vallen steeds meer directbetrokkenen weg door vergrijzing en overlijden. Het vfonds ondersteunt een respectvolle afbouw van deze organisaties, eventueel door samenwerking of samenvoeging te stimuleren. Meer informatie op: www.v-fonds.nl.

De bijdrage van de Bank-Giroloterij en de Lotto maken het werk voor het Nationaal Fonds voor Vrijheid en Veteranenzorg mogelijk.

STICHTING COGIS

Kenniscentrum vervolging, oorlog en geweld

Voor vragen op het gebied van wetten en regelingen voor oorlogsgetroffenen, maar ook voor vragen over zelfhulpgroepen, therapeutische hulp of maatschappelijk werk, en voor literatuur over de tweede wereldoorlog en zijn gevolgen, kunt u terecht bij de Stichting Cogis.

Oorlogsgetroffenen, hun partners en kinderen (ook de naoorlogse generatie) zijn welkom bij

Stichting Cogis
Nienoord 5
1112 XE Diemen
Telefoon 020 – 660 19 30
Fax 020 – 660 19 31
E-mail info@cogis.nl

Bezoek is - na telefonische afspraak - iedere dag mogelijk.

“De bijdrage van Bank Giro Loterij en de Lotto maken het werk van het Nationaal Fonds voor Vrijheid en Veteranenzorg mogelijk”.

COLOFON

Redactie	Nicole Planjer & Marjolijn de Loos
Inzenden kopij	Nicole Planjer Mient 42 2564 KP Den Haag Tel: 06-24769585
Uiterste datum inleveren kopij: <i>(indien getypt in computer, s.v.p. per e-mail of diskette meesturen)</i>	15 juli 2014
Eindredactie	Nicole Planjer e-mail: nplanjer@hotmail.com & Marjolijn de Loos
Printed by	GrandPrix Copyrette Parnassusweg 214 1076 AV Amsterdam Tel: 020 – 664 59 09 Info@grandprixcopyrette.nl
Reisorganisatie	Marjolijn de Loos e-mail: marjolijndeloos@gmail.com